

Deñziň kenaryndaky oglanjyk / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Deñziň kenaryndaky oglanjyk / hekaýa DEÑZIŇ KENARYNDAKY OGLANJYK

Mele saçly, monjuk gözjagazlaram deňiz ýaly mawy däl-de, goyungözli oglanjyk. Babasy bilen her gün kenarda. Hudaý gün berse, nawlaryna atlanyp awa çykýarlar. Ak sakgal goja her gezek deňze tor oklanda

– Ýa Razzaky Âlemin – diýýär.

Oglanjyk güýji ýetse-ýetmese babasyna kömekçi. Deňiz otlary çolaşan hem balyk ysly, höl torlary ýygnajak bolup, çepiksizje elleri awy-azar. Şonda-da ýylgyrýar. Oglanjygyň ýylgyrşyndan dünýä gözelleşýän ýaly. Hiç bolmanda babasynyň göwnüne-hä şeýle.

Daşyndan bigam görünse-de oglanjygyň bir arzuwy bar. Ol arzuwlaryň arzuwy. Onuň şeýlebir şäheri göresi gelýär.

Gün deñziň arkasyna gyşaryp ýaşmaga hyýallanýar. Asmanyň gözýetim bilen birleşýän ýeri gyrmyzy reňke boýalyp, Sary Gün deñziň aňrysyna sary howlugýar. Oglanjyk hem ulalmaga, şäheri görmäge gyssanyar...

Ol daglaryň üstünde lowurdap görüňän şäher yşyklaryna gözgidijilik bilen garap doýup bilenok. Nähili üýtgeşik.

Jadyly ýaly. Şähere gidip gören deň-duşlarynyň gürrüň beren zatlaryny onuňam göresi gelýär.

Köçelere tekiz daş düşlenmiş, belent jaýlar, haýatly howlular. Heýwere gowy. Adamlaram tap-täzeje eşik geýp köçlere çykýarmyşlar. Aýal-gyzlaryň sepinýän atyrynyň ysyny alsaň dagy bihuş bolup ýykylaymagyňam mümkinmiş.

Oglanjyk arzuwlarynyň heserinden başy aylan ýaly iki ýanyňa garanjaklady.

Deňiz hem tolkunlary bilen kenara urlup, ala şowhun edip, birzat diýjek bolyan ýaly.

Oglanjygyň deňiziň suwundan gözleri çym-gyzyl. Şapak ýaly gyzaran gözleri bilen deňiz tolkunlaryny synlap uludan dem alýar. Soňky wagtlar oňa barha kyn düşýäni bildirip dur. Babasy halys tapdan düşüp barýar. Awdan soň deňiz otlary ýapyşyp ýatan torlaryň çöşlemmini açmak oňa iş bolýar. Ýadawlygyndan ýaňa depesinde gaýýan çarlaklaryň sesinem ýigrenýär käte. Emma näçe ýadasa-da, oglanjyk bir arzuw bilen ýaşaýar. Onuň şäheri göresi gelýär.

Gije oglanjyk ýatyp bilmän çykýar. Ayagynyň agyrsyna çydaman iki-baka urunýar. Babasynyň hem ýatyp mazasy bolanok. Ertir gotan ýagyny alyp, agtyjagynyň aýaklaryny owkalap bermegi ýüregine düwüp, uklap bilmejegini bilse-de gyşarýar.

Bu gün aw ganly boldy. Oglanjygyňam keýpi kök, babasy hem göwnühoş ýylgyrýar. Dik depäňde gaýýan çarlaklaryň sesi hem şadyýan ýaňlanýar. Sebetler balykdan dop-doly. Babasy ak sakgalyny sypalap: arasynda şeýle hem bolup dursun-haw diýip, çöňňelen gözlerini süzýär. Babasynyň keýpikök çagyny peýläp oglanjyk:

– Baba, bir zat aýdaýyn-la – diýip dillendi.

Babasy baş atdy. Oglanjyk:

– Baba, biz haçan şähere gideris- diýip, ýalňyz hossarynyň ýüzüne garady.

Babasyňyň birden keýpi gaçdy:

– Şäherde näme ýitiren zadyň bamy?!

Oglanjyk gözlerini molderip, babasyndan öýkeledi. Babasy oňa ünsem bermän, deňziň tolkunlaryna, bir näbelli tarapa seredip hüňürde-di:

– Ejeň görgüli şähere gidip näme gördi?!

Deňziň asman bilen birleşýän ýerinde Gün aşaklap barýar.

Babam göwnemese göwnemesin. Barybir bir gün şäheri görjegim anyk. Oglanjyk ýatmanka öz-özüne söz berip, gözjagazlaryny ýumdy.

Soň ine ýene düýşünde müň reňkli yşykly, ýalkymly şäher. Şowhun-şagalaňly, aýdym-sazly. Köçelerinde gelşikli egin-eşikli hoşgylaw adamlar.

Oglanjyk iki gyrasy güllerden ýaña çala görüňýän haýatly daş düşelen köçäni syryp barýar. Nirä barýanyňam bilenok. Şol agzyny öweldipjik barşy.

Deň-duş oglanlaryň şäher hakdaky gürrüňlerini eşidip durmaga wagt ýok. Oglanjyk babasy bilen deňze çykmaly. Kenara gelip, nawlaryna ýönelende olary ýasawullar saklady:

– Bu gün erte deňze çykmak bolmaýa!

Babasy ýasawulyň alkymyna dykylyp bardy:

– Näme deňze çykman biz daş çeynemelimi?

Yasawul:

– Daş çeyne, çäge ýuwut, ony bilemok garry – diýip, biparh gürläp, aýlaga tarap goluny uzatdy. – Ho-ol elwan ýelkenleri görýäňmi?

Babasy aýlagyň başlanýan ýerinde labyr taşlan äpet üç gämini gözünüň gyýtagy bilen synlap, ýene ketjallyk etdi:

– Bar gören ekenim-de. Ol gämiler meň üçin parhy ýok. Olar bilen meň işim ýok. Men öz nesibämi çöplemeli.

Ýasawul gaharlandy:

– Gepe düşmez garry ekeniň-eý sen. Adam dilinde aýdylyp dur

saña, patyşahymyzyň ýegenleri deňze seýle çykdylar. Şolar gidýänçäler suwa bir naw bir taýmyl sekmeli däl.

Lapykeç garry yzyna döndi. Oglanjyk kenarda galyp, suwuň ýüzünde sessiz duran gyzyly elwan ýelkenli gämileri synlamaga durdy. Üç gämi hem birmeňzeş gözeli, gelşikli, haýbat-saldamly.

Kenardan taýakatym bir belent ýerde çayhana bar. Ýalňyz agajyň goýry kolgesinde hütdük külbe. Garry-gurtular iş tapmasa şu ýerde jemlenýär. Oglanjygyň babasy sakgaldaşlary bilen guşluk çayyny içýärdi, töweregiň gohy ýetik. Hemmesiniň gürrüni aýlagdaky gyzyly ýelkenli gämiler, patyşanyň ýegenleri. Köseleç gawunkelle biri çişrik ýaly ellerini kelemenledip hemmäni agzyna bakdyrýar:

– Keremli patyşahymyzyň ýegenleri ýeriň üstünde keýp-sapa etseler bolmaýamyka?! Olar keýp çekmeli diýip biz gazanjymyzdan galmalymy indi?!

Çayhanadakylar aýlagy bezäp duran gyzyly ýelkenleri synlap oturyşlaryna geplemsek arrygy diňleýärdiler. Ol bolsa dynman gürläýär:

– Gijesi bilen şowhunlary ýatmady bu pedernäletleriň. Gämilerine jyn giren ýaly. Surnaý-kerneý çaldyrýarlarmy, deprek kakdyrýarlarmy?!

Oturanlardan oň gepine goşulanlaram:

– Hä-ä, – diýip, baş atyp, ony tassyklaýar. – Raks oýnaýan loly gyzlardan hem getiripdirler. Aý garaz elpe-şelpelik. Keýp, sapa, eşret çydar ýaly däl.

Ýene bir köne deňizçi:

– Patyşahymyzyň mirasdüşeri wepat edeli bäre, bu gurumsaklaryň günü geldi. Ha-aý, dünýe!

Oglanjyk ol gepleriň birinem eşidenok. Kenarda. Ýalňyz özi otyr. Gyzyly ýelkenli gämilere seredip doýup bilenok. Onsaň birden ony tukatlyk basýar.

Birden gämiden düşüp, kenarda seýl edip ýören zenanlara gözi düşdi. Eginlerinde zer çayylan lybaslar, ellerinde gyrmyzy saýawanlar bar. Olar özara gürläşip, bir zada jak-jaklap

gülyärdiler. Asyl ýöräp gelişleri hem ýeňiljek raks oýnaýan ýaly. Olaryň arasynda saýlanyp duran bir gözel zenan oglanjygyň ýanyna golaýlady. Gözleri gülüp dur, owadan ýylgyrýar. Ol hiç zat diýmän oglanjygyň meleje saçlaryny sypalayar. Soňra özüne bakyp, lal-jim duran oglanjygyň eline bir alýaňak alma tutdurýar. Oglanjyk özünden daşlaşyp barýan zenanyň yzyndan garap, henizem gepläp bilmän dur.

Oglanjyk daşardan eşidilýän goh-galmagala oýandy. Olaryň külbesi kenara golaýjykda. «Näm bolduka – diýip oglanjyk biygtyýar oýlandy. – Üýtgeşik düýş görüp ýatan ekenim, wah». Oýaly-ukuly daşary çykan oglanjyk, babasyny görüp özüne geldi. Gojanyň beýle howatyrly bolan wagtyny görmedik oglanjyk hakykatdanam näme bolduka diýip oýlandy. Babasy bolsa hiç zat diýmän kenara seredip dur. Kenar adamdan doly. Nätanyş adamlar. Erewde-berewlik. Bu gaýda-gaýmalaşygyň täsin ýeri kenarda ýörenleriň köpüsi bir meňzeş eşikde, ellerem ýaragly. Babasy ahyr dillende:

– Patyşahyň o perdernälet ýegenleriniň biri, öz janyna kast etjek bolupdyr. Hanjary bilen elinimi aýagynymy ýaralapdyr.

Oglanjyk gozjagazlaryny tegeläp:

– Näme üçin – diýip babasyna ýüzlendi. – Olar şazadalar bolasalar, janlaryna kast eder ýaly näme bar?

Babasy eginlerini gysyp goýberdi. Ol uly adam bilen gepleşýän ýaly:

– Mesligine çydap bilenoklar – diýip, agtygynyň ýüzüne garady.

– Duňýäde hemme keýp edip gördüm, indi öläýmesem diýýärmiş ol meý-şerapdan saňsar bolan perdernälet.

Oglanjyk assa basyp kenara tarap gitdi. Ýolda hem Patyşahyň ýegeni hakda oýlandy. » Aý ýok beýle dälidir, ol şazada biziň kenarlaryň tukatlygyna çydap bilmän öz janyna kast eden bolmaly».

Kenarda esgerler doly eken. Ellerinden naýzlary bar, billeri kesgir gylyçly. Käbirleriniň ellerinde baş aýakly kaknus guşuň suraty çyzylan gyrmyzy baýdaklary pasyrdaýar. Olar Patyşahyň

ýaraly ýegenini emay bilen hangöter edip paýtuna mündürdilerde, köşge tarap ýola düşdüler. Köşk bolsa ýokarda – dagyň üstündäki müň öwüşginli şaherde.

Ýuwaş-ýuwaş çolaryp barýan kanarda ýekesiräp duran oglanjygyň gözi ol günki özüne alma hödürläp, başyndan sypan gözel zenana düşdi. Oglanjyk » Nämüçin esgerler bilen gitmedikä » diýip içinden oýlanyp zenana seretdi.

Mymyk elleriň ýakymy ýene oglanjygy meýmiretdi. Ol zenanyň mähir doly gözlerine bakyp:

– Men seni düýşümde gördüm – diýdi. – Düýşümde siz meniň ejem bolýaňyz.

Sylapberdi MUHAMOW.

21.04.23 ý. Hekaýalar